

Licht in donkere dagen: hoe zit het met takken rond een lichtmast?

Boomzorg-lezers steken een lichtje op bij boomjuriste

Boomveiligheidscontroleurs worden vaak geconfronteerd met takken die over of rondom lichtmasten hangen. Hoe staat het dan met de veiligheid? De boom zelf mankeert namelijk niets. En geldt er een andere vorm van aansprakelijkheid voor schade door bomen dan voor schade bij wegen? Moet er bij overhangende takken tegen lichtmasten eerder ingegrepen worden dan bij een gebrek aan de boom zelf? Dit zijn prangende vragen van Boomzorg-lezers. Boomjuriste mr. Kitty Goudzwaard geeft antwoord.

Auteur: mr. Kitty Goudzwaard

Lezersvraag 1. Is er een verschil tussen de aansprakelijkheid voor schade door bomen en de aansprakelijkheid voor schade bij wegen?

Bomen: schuldaansprakelijkheid

Aansprakelijkheid voor schade door bomen is gebaseerd op de 'onrechtmatige daad' van artikel 6:162 Burgerlijk Wetboek. Dit betreft schuldaansprakelijkheid. Voldoet een boom of boombeheerder aan zijn zorgplicht voor zijn bomen, dan kan hij echter niet aansprakelijk worden gehouden voor schade door de bomen. Aan de zorgplicht wordt voldaan door de bomen regelmatig te controleren op boomveiligheid en onderhoud en/of maatregelen te verrichten. Een boomeigenaar of boombeheerder moet natuurlijk wel direct maatregelen nemen indien uit de VTA-controle een gevaarzettend gebrek aan het licht komt. Het is niet zo dat dit gebrek in stand mag blijven, want op dat moment heeft de boomeigenaar/beheerder namelijk níét aan zijn zorgplicht voldaan. Is onderhoud of het nemen van maatre-

gelen niet direct mogelijk, dan zal er met spoed moeten worden gewaarschuwd of de omgeving moeten worden afgezet.

Wegen: risicoaansprakelijkheid

Voor wat betreft aansprakelijkheid voor schade bij wegen bestaat er een wetsartikel dat gaat over de aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door een gebrek aan verharde openbare wegen, namelijk artikel 6:174 BW. (Een verharde weg kan ook een weg zijn waarvan de verharding niet al te duidelijk is, en een openbare weg kan ook van een particulier zijn! Voor de duidelijkheid: bij het begrip 'weg' van artikel 6:174 BW hoort het weglichaam (o.a. wegdek) en de weguitrusting (lichtmasten, verkeersborden, e.d..)

Risicoaansprakelijkheid betekent grof gezegd dat de wegbeheerder geen schuld hoeft te hebben om tóch aansprakelijk te zijn. Dit betekent dat de wegbeheerder (in beginsel) aansprakelijk is voor schade veroorzaakt door een gebrek aan de

weg. Het maakt dan niet uit wat de oorzaak van het gebrek is en of het gebrek hem bekend was. Zelfs als de wegbeheerder geen verwijt te maken is over de gebrekkigheid van de weg of niet op de hoogte is van het gebrek, is hij mogelijk aansprakelijk. Dit is dus een andere benadering van aansprakelijkheid dan in het geval van de schuldaansprakelijkheid.

Wel is er naar aanleiding van de dijkdoorbraak in Wilnis in 2003 in de rechtspraak een verschuiving te zien. Hierin ging het over een opstal die normaaliter onder de risicoaansprakelijkheid valt. De rechter oordeelde anders, want hij vond dat er toch een mate van schuld aanwezig zou moeten zijn om tot aansprakelijkheid te komen.

Samenvatting

Er is dus een verschil tussen de zogeheten schuldaansprakelijkheid voor schade die veroorzaakt wordt door bomen en de risicoaansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door een gebrekkige weg. Beide geven echter de verplichting tot handelen indien sprake is van een gevaarlijke situatie.

Lezersvraag 2. Is er een verschil tussen VTA-controle van bomen en de controle op laaghangende takken tegen lichtmasten? Moet er bij vermindering van lichtstraling sneller ingegrepen worden dan bij een gevaarzettend gebrek aan de boom zelf?

Boom- of wegenveiligheidscontroleur?

Let op: boomveiligheidscontroles zijn van een andere orde dan controle van wegen en de daarbij behorende wegwitruiming zoals lichtmasten! Aan de boomcontroleurs wordt weliswaar vaak gevraagd om de verhardingsopdruk en dergelijke te rapporteren, maar hieraan kleef een risico: de beoordeling van de gevolgen die de aanwezigheid van een boom op de weg heeft, is niet de expertise van de boomveiligheidscontroleur! Bovendien is er in het geval van overhangende takken bij lichtmasten een praktisch probleem: de VTA wordt overdag uitgevoerd en dan staan de lichtmasten niet aan. De VTA-controleur kan dus niet checken of het licht van de mast daadwerkelijk vermindert door de takken van de boom. Boomtakken die tegen een lantaarnpaal aan waaien, geven niet in beginsel een verwijtbaar onveilige boom, maar misschien wel een 'gebrekkige weg'. Het kan goed zijn dat je dan als boomveiligheidscontroleur registreert dat de boom geen gebreken heeft. De wegbeheerder kan dan echter niet zeker weten dat de boom ook niet een gevaarzettende omstandigheid geeft voor de weg.

Lichtmasten

Vallen boomtakken die tegen lichtmasten e.d. waaien, onder risicoaansprakelijkheid van artikel 6:174 BW (zie de uitleg van 'risicoaansprakelijkheid' in het antwoord op Lezersvraag 1)? De boom zelf niet; deze heeft namelijk geen gebrek of valt onder de schuldaansprakelijkheid (zie de uitleg van 'schuldaansprakelijkheid' aan het begin van dit artikel in het antwoord op Lezersvraag 1). De lichtmast en het verkeersbord vallen echter mogelijk wél onder risicoaansprakelijkheid. Geven boomtakken een gebrek aan de weg door een gemis aan licht, dan moet de wegbeheerder dit zo snel mogelijk oplossen of waarschuwen voor gevaarstelling. Geeft de lichtmast door de bomen gebrekkig licht, dan is mogelijk wél sprake van een 'gebrek aan de weg' en dus van risicoaansprakelijkheid. Als boomveiligheidscontroleur doe je er goed aan om de wegbeheerder op deze situatie attent te maken indien je dit waarneemt. Een gebrek door een omvallende lantaarnpaal is iets anders; dit betreft dan 'duisternis veroorzaakt

door het niet goed werken van de lichtmast'. Valt een lichtmast op het wegdek, dan is sprake van schuldaansprakelijkheid. Dat de lichtmast op de weg ligt, is namelijk geen gebrek aan de weg zelf.

Duisternis

Niet elk gemis aan licht geeft op voorhand een gebrekkige weg. Slechte verlichting kan maken dat een weg 'onder omstandigheden' gebrekkig is. Boomtakken rondom een lichtmast geven dus niet altijd een gebrekkige weg. De gebrekkigheid moet namelijk wel een gevaar opleveren dat zich ook kan verwezenlijken. Dit kan soms worden opgeheven door te waarschuwen. Is een situatie echter zeer gevaarlijk, dan zal dit waarschuwen niet voldoende zijn.

Slechte verlichting kan samen met de plaatselijke omstandigheden maken dat een gevaarlijke situatie ontstaat. Meestal gaat het dan om een combinatie van factoren, zoals een onoverzichtelijke bocht in de weg met daarbij slechte verlichting. De soort weg is ook van belang. Goede verlichting bij een smal fietspad is mogelijk belangrijker dan bij een royale rijbaan. Of een weg gebrekkig is door slechte verlichting, hangt ook af van het gebied. Zijn hier onderdelen zoals verkeersdrempels, bruggen, afritten, etc.? Wordt de weg zeer intensief gebruikt? Zijn er ter plaatse andere lichteffecten die verwarrend zijn zodat obstakels slecht zichtbaar zijn? De wegbeheerder moet zich ook realiseren dat niet iedere weggebruiker even voorzichtig is en weeromstandigheden ook een situatie kunnen verslechteren.

Maatregelen?

Is er bij een gebrek aan de weg minder ruimte voor discussie dan bij een boom met een gebrek? De werkwijze rondom een boom met een gebrek en die rondom een gebrekkige weg horen in feite niet te verschillen. Discussies naar aanleiding van de uitkomst van een VTA horen bovendien niet thuis in een werkproces rondom veiligheid. Weliswaar geeft risicoaansprakelijkheid mogelijk eerder aansprakelijkheid voor schade dan schuldaansprakelijkheid; de verplichtingen tot het nemen van maatregelen - nu men weet heeft van een gebrek - zijn hetzelfde.

Eigen schuld

Het is niet zo dat de risicoaansprakelijkheid altijd een volledige schadevergoeding geeft. De rechter neemt namelijk ook de mogelijke schuld van het slachtoffer mee in zijn beoordeling. Een

verkeersdeelnemer moet zijn snelheid aanpassen indien de omstandigheden slecht zijn. Doet hij dit niet, dan zal hij een deel of mogelijk alle schade zelf moeten dragen. Ook de bekendheid van de weggebruiker geeft mogelijk een gedeelte eigen schuld. Hard fietsen in het duister, op een weg waarvan je weet dat deze (on)overzichtelijk is, is niet raadzaam.

Conclusie

Er is dus een verschil tussen schuldaansprakelijkheid voor schade die veroorzaakt wordt door bomen, en risicoaansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door een gebrekkige weg. Weliswaar is er een onderscheid tussen veiligheidscontrole van de boom zelf en de controle op hangende takken over lichtmasten e.d., maar het verschil in aansprakelijkheid maakt niet dat een onveilige situatie in stand mag blijven of dat niet gewaarshuwd moet worden of de omgeving moet worden afgezet! Zorg altijd voor duidelijkheid... en voor goed licht, zeker in de donkere dagen!

mr. Kitty Goudzwaard is boomjuriste bij Cobra Groenjuristen. Lezers kunnen vragen stellen over het artikel via: Kitty.Goudzwaard@CobraPlanadviseurs.nl